

de Nederlandse ggz

PRINSJESDAGANALYSE '21-22

Geestelijke Gezondheidszorg in een 'demissionair beleidsvacuüm'

SAMENVATTING

Prinsjesdag 2021 werd door velen gezien als 'beleidsluw' vanwege de demissionaire status van het kabinet. Desalniettemin bieden de troonrede, de Miljoenennota, de Rijksbegrotingen en de Macro Economische Verkenning weer stof tot nadenken. Met deze Prinsjesdaganalyse biedt De Nederlandse ggz u een overzicht van voor de sector relevante zaken.

Prinsjesdaganalyse '21- '22

Geestelijke Gezondheidszorg in een 'demissionair beleidsvacuüm'

22 september 2021

Deze analyse bevat de voor ggz-aanbieders meest relevante onderwerpen uit de Miljoenennota, de Rijksbegroting en de Macro Economische Verkenning. Een aantal onderwerpen is voorzien van een reactie van de Nederlandse ggz, hiervoor treft u 'uitgelicht' kaders aan. Waar mogelijk wordt daarbij actief verwezen naar de kernthema's 'Organisatie van Zorg', 'Jeugd', 'Preventie', 'Leefbaarheid' en 'Zorgprofessionals' uit onze [Kenniscbundel 'Geestelijke Gezondheidszorg op maat én op tijd'](#).

INHOUD

1. Persreactie op troonrede en Miljoenennota	p.2
2. Macro Economisch Beeld & Zorg algemeen	p.3
3. Coronabeleid	p.5
4. Jeugdwet, jeugdhulp & Jeugd-ggz	p.6
5. Zorgverzekeringswet	p.10
6. Wet langdurige zorg	p.13
7. Wmo & Sociaal Domein	p.16
8. Preventie en Leefstijl	p.17
9. Zorg en Veiligheid	p.18
10.Arbeidsmarktbeleid & Arbeidswetgeving	p.20
11.Innovatie en Digitalisering	p.24

1. Persreactie op troonrede en Miljoenennota

Hieronder leest u het persbericht dat de Nederlandse ggz op 21 september 2021 uitstuurde in reactie op de troonrede en de Miljoenennota. Focus in de reactie lag, naast een algemene reactie, op jeugdhulp en op loonruimte voor zorgmedewerkers. Daarmee sloot de boodschap haarfijn aan bij die van onze partnerbranches van de BGZJ, alsmede bij de [gezamenlijke oproep van diverse organisaties om meer in zorg en zorgpersoneel te investeren](#). Tevens werd er die dag namens samenwerkende zorgbranches [een brief aan het kabinet gestuurd](#) met dezelfde strekking.

Zoals verwacht is de miljoenennota niet beleidsrijk, gelet op de demissionaire status van het kabinet. Desondanks worden extra middelen gereserveerd voor klimaat, woningmarkt en de jeugdhulp. Onze appreciatie van de investering in jeugdhulp ziet u onderstaand terug.

Uitstellen kan niet langer

“Jeugd-ggz en zorgmedewerkers verdienen uitzicht op structurele oplossingen”

De aandacht voor mentale gezondheid en veerkracht na de coronacrisis in de troonrede is lovenswaardig. Helaas laat het ook zien waar het demissionaire beleidsvacuüm toe leidt: een derde dinsdag van september waarbij noodzakelijke beleidskeuzes op het gebied van zorg niet gemaakt worden. Ruth Peetoom, voorzitter van de Nederlandse ggz: “Wie er ook besluiten neemt in Den Haag, kwetsbare kinderen en jongeren in de ggz kunnen niet wachten op een betere organisatie van het jeugdstelsel. Alleen een eenmalige impuls in de begroting om de daar ontstane tekorten weg te werken is echt te weinig.” Daarnaast pleit de Nederlandse ggz voor goede beloning van zorgpersoneel: “Broodnodig als we zorgprofessionals willen behouden voor het belangrijke werk dat ze ook in onze sector verrichten. Dat het loon op sommige vlakken in de zorg achter loopt op andere sectoren is een hard gelag als je dat naast de uitgesproken waardering voor zorgverleners legt.”

Focus op jeugd

Wie meeloopt met zorgverleners in de jeugdzorg weet: ingrijpen is meer dan noodzakelijk als we de zorg voor kwetsbare kinderen en hun gezinnen willen garanderen. De toch al bestaande druk op toegankelijkheid van goede zorg is door corona verder toegenomen. Zes jaar na de decentralisatie is de conclusie dat aanbieders van jeugdhulp financieel wankelen, en het schier onmogelijk is om een helder beeld te krijgen wie welke zorg verleent, welke kwaliteit geleverd wordt en wat daarvoor betaald wordt. Dat blijkt niet alleen uit recente publicaties van Follow the Money en Pointer, ook onafhankelijke beleidsrapporten trekken dezelfde conclusie.

Verder dan de al toegezegde 1.3 miljard euro, bedoeld ter reparatie van eerdere bezuinigingen, komt het kabinet niet. Dit wordt als ‘extra’ voor de jeugdhulp gepresenteerd in de troonrede, maar in feite gaat het om het dichten van een gat. Bovendien is het maar de vraag in hoeverre deze middelen daadwerkelijk aan jeugdhulp worden besteed, gelet op het feit dat de middelen niet zijn geoormerkt. Ruth Peetoom: “Daarnaast ontbreekt het langjarig perspectief op financiële reparatie van de decentralisatie van de jeugdhulp. Dat geeft extra onzekerheid om te komen tot een betekenisvolle hervormingsagenda waarin we goede zorg voor jeugd en gezinnen borgen. Belangrijke punt daarbij is het landelijk inkopen van specialistische jeugd-ggz zodat er een einde komt aan versnipperde aanbestedingen per gemeente. Ook moet er een onafhankelijke toezichthouder komen die toeziet op inkoop én kwaliteit bij gemeenten én aanbieders. Preventie, verbinding met het sociaal domein en goed samenwerken horen prioriteit te krijgen. Wie er ook besluiten neemt in Den Haag.”

Wie goed zorgt moet goed beloond

Iedere dag vertrekken er weer gewaardeerde collega’s: de zorg loopt leeg met bekende oorzaken. Personeel is overbelast, beloning en de arbeidsvoorwaarden lopen achter op andere sectoren.

de Nederlandse ggz

Peetoom: "Dit probleem is bekend bij het kabinet, maar van ingrijpen zien we weinig terug. De extra structurele beloning van zorgpersoneel -anders dan een incidentele 'zorgbonus'- wordt vooruitgeschoven, terwijl net nu investeren noodzakelijk is, en kán! Het voorstel uit de Tweede Kamer is om zeshonderd miljoen extra te investeren in de lonen in de zorg, maar daarboven is een structurele oplossing voor een aantrekkelijker zorgmarkt nodig." De Nederlandse ggz wil daarom dat de OVA-ruimte optimaal wordt benut, en er moet op meer dan alleen maar een verhoging van het aantal arbeidskrachten worden ingezet. Werkgevers in de zorg moet het mogelijk gemaakt worden hun personeel te waarderen en te behouden, zodat de zorg voor cliënten gegarandeerd kan worden.

Aandacht voor mentaal welzijn

De Nederlandse ggz zet zich op alle fronten in voor mentale gezondheid. Gelukkig kreeg dat ook aandacht in de troonrede: Peetoom: "De Koning benoemde actief hoe Corona ook gevoelens van eenzaamheid en mentale problemen zoals depressie heeft beïnvloed. Dat schreeuwt om een antwoord. Wat ons betreft komt er in ieder geval een integraal herstelplan voor mentaal welzijn en veerkracht."

2. Macro Economisch Beeld & Zorg algemeen

Hier leest u de voor de ggz-branche meest opvallende zaken uit de [Macro Economische Verkenning 2022 van het Cultureel Planbureau](#).

Krachtig herstel Nederlandse economie, maar onzekerheid corona blijft

De economie doorstaat de coronacrisis verrassend goed, zo blijkt uit de analyse van het CPB. In de basisraming krijgt het economisch herstel vaart. In de basisraming is er zowel dit jaar (3,9%) als volgend jaar (3,5%) stevige economische groei, gedragen door toenemende vraag uit het buitenland en de consumptie van huishoudens en de overheid. De werkloosheid stijgt licht tot 3,5% in 2022. Daarbij gaat het CPB ervan uit dat er geen grootschalige contactbeperkingen meer nodig zijn.

De overheidsfinanciën zijn ondanks de enorme coronauitgaven niet in gevaar, bezuinigingen zijn niet nodig, maar herstel van budgetdiscipline is wel belangrijk. Het begrotingstekort loopt in de basisraming volgend jaar terug tot -2,3% bbp. De staatsschuld is door het steunbeleid snel opgelopen, maar stabiliseert ruim beneden de Europese norm van 60%. Dit wordt vooral veroorzaakt omdat de enorme uitgaven die het demissionaire kabinet heeft gedaan in de vorm van corona-steunpakketten, incidentele uitgaven betreft die dus weer stoppen.

De cao lonen voor bedrijven (één van de drie componenten van de OVA) neemt toe van 1,8% in de juniraming naar 2,2% nu.

Lichte oploop inflatie; in 2022 hogere cao-loongroei

In 2021 en 2022 stijgen de prijzen tijdelijk door aanbod- en vraagschokken, maar de inflatie wordt gematigd door de bevrozing van gereguleerde huren, aldus het CPB. De stijging van consumentenprijzen neemt toe van 1,3% in 2020 naar 1,9% in 2021, om vervolgens weer af te vlakken naar 1,8% in 2022.

Tot nog toe is er een beperkte cao-loonstijging in nieuwe cao-afspraken. Nadat de cao-loonstijging in 2020 een hoogtepunt had bereikt sinds 2008, is een daling ingezet. Door de coronarecessie worden nieuwe contracten afgesloten met een lagere cao-loonstijging dan voor corona. Hierdoor is

de Nederlandse ggz

het effect van corona met vertraging zichtbaar in de cao-cijfers. Zo was in december 2020 de jaar-op-jaar cao-loonstijging nog 2,6%, in juli 2021 is dat gedaald naar 1,9%.

Uitgelicht: zorgbranches pleiten voor meer loonruimte

Diverse zorgbranches voeren gemeenschappelijk lobby voor meer loonruimte voor hun werknemers. Als werkgever zijn ze voor die ruimte afhankelijk van de overheid. Op Prinsjesdag zelf kwamen branches, waaronder de Nederlandse ggz, [met een brief](#) daarover.

De cao-loonstijging loopt in 2022 op. De cao's die zijn afgesloten voor 2022 bevatten een hogere loonstijging dan in 2021. Verwacht wordt dat dit ook voor de nog af te sluiten cao's geldt vanwege het economisch herstel en de krapte op de arbeidsmarkt. Desondanks wordt de cao-groei gedrukt door verzwakte bedrijven in met name de dienstensector. Ook onzekerheid omtrent het verloop van de coronapandemie en bijbehorende maatregelen beperken de ruimte voor loonstijging. Voor de marktsector valt de cao-loonstijging terug van 2,8% in 2020 naar 1,9% in 2021 en 2,2% in 2022. Daarmee is de loonstijging voor 2021 gelijk aan de prijsstijging en in 2022 hoger.

Pensioenen: kortingen onwaarschijnlijk, maar premies stijgen

Dankzij de gestegen dekkingsgraden zijn de meeste pensioenkortingen voorlopig uit zicht, maar de ruimte voor indexatie blijft ook in 2022 beperkt. De raming is gebaseerd op de stand van de rente en de dekkingsgraden van de pensioenfondsen van eind juni 2021. De gemiddelde actuele dekkingsgraad was op dat moment 109,4%; tegelijk is de dekkingsgraad van de pensioenfondsen van de meerderheid van de deelnemers nog altijd onder de 105%. In de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel zal de minimale dekkingsgraad in 2022 wederom worden verlaagd naar 90%.

Vanwege de laagblijvende rente en de geleidelijke invoer van de nieuwe UFR-methode is bij de overheid en in de zorg nog geen ruimte voor indexatie in 2022 en blijft deze ruimte in de marktsector beperkt. De pensioenpremies stijgen in 2022 verder door. Door de lage rente staan de premiedekkingsgraden nog altijd onder druk. Sociale partners hebben hierdoor de keuze tussen premiestijgingen of opbouwverlagingen. De pensioenpremies bij de overheid en in de zorg stijgen met respectievelijk circa 1,5%-punt en 0,8%-punt. In de markt gaat het om circa 0,5%-punt.

Algemene oproep WRR en Miljoenennota: grijp in op zorg

In de miljoenennota, alsmede in het recente rapport van de WRR, komt duidelijk naar voren dat de zorguitgaven van de overheid blijven stijgen. Dit is gevolg van de vergrijzing en groeiende zorgvraag, maar ook van het automatische beleid dat zorguitgaven meestijgen met die vraag en beschikbaarheid. Er wordt gepleit om dan ook in te grijpen in de ontwikkeling van de zorguitgaven, zaken die het demissionaire kabinet naar een nieuwe regering doorschuift.

Uitgelicht: zorguitgaven zelfs nog onderschat

De zorguitgaven die zijn gepresenteerd zijn in feite nog zonder kinderopvang en jeugdhulp.

Beleidsbeoordelingen (Strategische Evaluatie Agenda -SEA)

De uitdagingen voor een goed functionerend gezondheidszorgstelsel voor nu en straks zijn groot. In de SEA dienen dan ook de belangrijke thema's voor houdbare zorg te worden geaccentueerd. Bij de totstandkoming van het stellen van deze prioriteiten is nadrukkelijk gekeken naar leidende kennisagenda's zoals die van de Vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport, opvolging van

de Nederlandse ggz

de aanbevelingen uit Zorgkeuzes in Kaart, maar ook naar de Discussienota - Zorg voor de Toekomst, de Dialoognota Ouder Worden 2020-2040 en andere actuele maatschappelijke vraagstukken. Dit heeft geleid tot de volgende prioriteitstelling voor de SEA 2022-2024:

- 1) Preventie, gezondheid en aanpak COVID-19 (art. 1 t/m 6 begroting VWS)
- 2) Organisatie, regie en vernieuwing zorg (art. 2, art. 4 begroting VWS)
- 3) Ouderenzorg (art. 3 begroting VWS)
- 4) Jeugdzorg (art. 5 begroting VWS)

(Ont)Regel de Zorg

Het doel van het programma (Ont)Regel de Zorg is het zorgbreed merkbaar verminderen van de ervaren regeldruk voor professional én patiënt/cliënt. Eind 2020 is uw Kamer voor het laatst geïnformeerd over de voortgang op dat gebied (Kamerstukken 29 515, nr, 452). In het jaar 2022 vervolgt het demissionaire kabinet de aanpak van regeldruk, samen met alle daarbij betrokken organisaties. Daarbij bouwen zij voort op de geleerde lessen en de behaalde resultaten over de afgelopen periode.

Uitgelicht: de Nederlandse ggz zet in op stevig 'ontregelen'

Onze branchevereniging heeft recent contact gehad met VWS over het vervolg van het programma (Ont)Regel de Zorg. Eerder, [in onze Kennisbundel](#), hebben wij gepleit voor een 'doorstootmacht' die op basis van vertrouwen verregaandere de-reguleringsmaatregelen doorvoert in de zorg. Nog steeds staan veel ggz-professionals dagelijks onder regeldruk. Ook het komende jaar zetten wij ons in om dit probleem aan te pakken.

3. Coronabeleid

Financieel kader

Het demissionaire kabinet streeft ernaar alle uitgestelde zorgbehandelingen in te halen in 2021, met een mogelijke uitloop naar de eerste maanden van 2022. Deze inhaalslag zal de komende periode hand in hand moeten gaan met het fysieke en mentale herstel van de zorgmedewerkers, op wie de coronacrisis een behoorlijke wissel heeft getrokken. Om patiënten met aanhoudende klachten na een covid-besmetting te ondersteunen is vanaf oktober 2020 Csupport gestart, een steun- en adviespunt gericht op nazorg. In het Kader van Passende Inhaalzorg zijn de acties, rollen en verantwoordelijkheden en randvoorwaarden beschreven die ervoor moeten zorgen dat patiënten zo snel als mogelijk geholpen worden. Het kabinet heeft financiële afspraken gemaakt met de verschillende zorgpartijen om ruimte te geven voor passende inhaalzorg.

Uitgelicht: de mentale klap moet nog komen

Voor een deel werkt de discussie over uitgestelde zorg anders voor de ggz-branche. Onze leden geven tot nu toe aan dat inhaalzorg nog niet echt aan de orde was. Als een van de redenen werd aangegeven dat zorg vaak doorgang kon vinden op andere manieren (zorg-op-afstand en andere alternatieve vormen van zorg). Daarin lijkt een kentering plaats te vinden. De zorgvraag in de ggz stijgt, met name op gebied van jeugd. Financiële problemen die daar voor de crisis al speelden, zijn door de crisis uitgegroot.

Niet voor niets heeft de Nederlandse ggz [een brief aan de informateur](#) dat een integraal herstelplan geestelijke gezondheid en mentale weerbaarheid nodig is. De mentale klap van Corona moet in veel gevallen nog komen en de overheid zou de sector moeten helpen die op te vangen.

Steunpakket sociaal en mentaal welzijn

Er was in 2021 een steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (covid-19). Hiervoor is de regie grotendeels belegd bij gemeenten. De ggz branche is niet betrokken bij de inzet hiervan. Het is van belang dat de politiek zich realiseert dat de ggz niet alleen kan bijdragen in de vorm van meer gespecialiseerde zorg, maar ook op het gebied van preventie, positieve gedragsbeïnvloeding, consultatie en juist het voorkomen van psychische en somatische klachten.

Herstelprogramma voor zorgpersoneel

De zorgprofessionals in de ggz hebben – net als hun collega's in de andere sectoren – te kampen gehad met een grote psychische druk en een enorme werklast. Als gevolg hiervan is het ziekteverzuim toegenomen en is de rek eruit. Daar kwam nog bij dat de sector zelf verantwoordelijk werd voor het vaccinatieprogramma, waardoor zorgmedewerkers nog minder tijd beschikbaar hadden voor de zorg. Het is van belang dat er wordt ingezet op concrete maatregelen om de mentale gezondheid van het ggz zorgpersoneel te bewaken en te stimuleren. Hierbij is financiële ondersteuning gewenst.

Herstelprogramma voor kwetsbare groepen

Hoewel veel zorg doorgang heeft kunnen vinden door de vindingrijkheid van de zorgprofessionals, zijn er ook patiënten uit het zorgproces gevallen. Het is van belang dat deze de zorg weer kunnen hervatten. Dit vraagt een extra inspanning van de ggz aanbieders en van hun partners.

Investerings in nieuwe werkwijzen

Veel zorgaanbieders zijn overgegaan tot alternatieve vormen van zorg, hierdoor gedwongen door de maatregelen. Innovatieve behandelwijzen hebben hierdoor een boost gekregen. Tegelijkertijd is er nauwelijks (financiële en personele) ruimte om deze alternatieve behandelwijzen te ontwikkelen. Ook in het licht van de groeiende vraag naar ggz-zorg en de krapte aan personeel, is het wenselijk om hierin stevig te investeren. Ook dat sluit aan bij het pleidooi van de Nederlandse ggz voor een investeringsagenda in mentaal welzijn én bij de Investeringsagenda voor de Zorg.

Uitgelicht: Corona en de ggz

Actuele informatie over het beleid in de branche rondom Corona is te vinden [op de themapagina](#).

"De coronacrisis maakt duidelijk dat we niet weg kunnen blijven van een herordening van de zorg. De uitstroom moet sneller, de doorstroom moet beter en de instroom moet worden gedempt. We krijgen dat niet voor elkaar doordat de ggz is verkokerd."

Deze uitspraak deed de Nederlandse ggz in een [interview met Zorgvisie](#). De voorzitter van de Nederlandse ggz kwam in dit interview met beleidsvoorstellen om de ggz te verbeteren. De coronacrisis maakt de noodzaak van die verbeteringen alleen maar urgenter.

4. Jeugdwet, jeugdhulp & Jeugd-ggz

Toekomstbestendige organisatie van de jeugdzorg

Naar aanleiding van het rapport 'Stelsel in groei', het rapport van de stuurgroep 'Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet' en de 'Uitspraak van de Commissie van Wijzen' is besloten gemeenten in 2022 € 1,3 miljard 'extra' beschikbaar te stellen voor de tekorten vanwege de

de Nederlandse ggz

jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor dat jaar. Gemeenten committeren zich daarbij aan de invulling van een set aan maatregelen die in 2022 een besparing van € 214 miljoen opleveren. Het gaat deels over maatregelen waarover april 2021 ook al afspraken met gemeenten zijn gemaakt, zoals het breder invoeren van een praktijkondersteuner jeugd-ggz bij de huisarts.

Met deze combinatie van middelen en maatregelen wordt volgens het demissionaire kabinet recht gedaan aan de uitspraak van de Commissie van Wijzen. Het is aan het nieuwe kabinet om integraal te beslissen over de structurele financiën en noodzakelijke aanpassingen aan het jeugdhulpstelsel om de jeugdzorg in de toekomst effectief en beheersbaar te houden.

Uitgelicht: de Nederlandse ggz gaat niet mee in frame 1,3 miljard 'extra'

Verder dan de al toegezegde 1.3 miljard euro, bedoeld ter reparatie van eerdere bezuinigingen, komt het demissionaire kabinet niet. Dit wordt als 'extra' voor de jeugdhulp gepresenteerd in de troonrede, maar in feite gaat het om het dichten van een gat. Bovendien komt dit geld bij het gemeentefonds terecht, waardoor het de vraag is of kwetsbare gezinnen en jeugd hier echt wat van merken gaat. Daarom blijft de NLggz inzetten op een structurele extra impuls voor de jeugdhulp die de financiële basis moet vormen onder een hervormingsagenda waaraan we onze medewerking verlenen.

Hervormingsagenda jeugdhulp

Het Rijk en de VNG, in samenwerking met andere betrokken partijen (o.a. cliënten, aanbieders en professionals), geven in 2022 uitvoering aan een hervormingsagenda, die bestaat uit de combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Deze hervormingsagenda omvat zowel afspraken over maatregelen die passen binnen het huidige stelsel, als het starten met de voorbereiding van aanpassing in nationale wet- en regelgeving waar een nieuw kabinet definitief over moet besluiten.

Kosten hervormingsagenda

Met de VNG is overeenstemming bereikt dat € 9 miljoen van de € 1,314 miljard wordt ingezet voor de uitvoeringskosten van de hervormingsagenda Jeugd. Het gaat om kosten voor communicatie, infrastructuur, monitoring, facilitering en procesbegeleiding, inrichting benchmark, regionale ondersteuning en structuur en ontwikkelbudget voor inhoudelijke thema's

Ex ante evaluatie Hervormingsagenda jeugdstelsel (2022)

Afhankelijkheid van de verdere uitwerking zal met de partijen worden gezien hoe als eerste stap de ex ante evaluatie vorm zal krijgen. Daarnaast zullen er met partijen afspraken gemaakt worden over het jaarlijks monitoren van de uitvoering van de Hervormingsagenda en de evaluatie hiervan na een aantal jaren.

Financieel Meerjarenperspectief Jeugd

2021- 613

2022 - 1.314

2023 tot en met 2026: 0 euro

Uitgelicht: beperkte visie demissionair kabinet

Het valt ons op dat het demissionaire kabinet rondom jeugd eigenlijk niet verder kijkt dan 2022. Met deze begroting is het de vraag wat de zekerheid is van de beschikbaarheid van middelen voor de jeugdzorg na 2022 want deze reeks sluit niet aan bij de reeks van de commissie van wijzen. Daarmee leunt het zwaar op besluiten die een nieuw kabinet moet nemen op basis van de hervormingsagenda die VWS samen met de VNG en de jeugdhulpsector aan het ontwikkelen is. Dat betekent dat de begrotingen inderdaad 'beleidsluw' zijn ook op dit thema. Het is bovendien opvallend dat uit de stukken niet duidelijk wordt dat de hervormingsagenda echt een meerjarenperspectief (én uitgavenplan) vereist.

Jeugdhulp (begroting VWS)

Samenwerking tussen de financiers van zorg is ook nodig om de werkzaamheden van professionals uit de verschillende domeinen (Zvw, Wlz, Jeugdwet en Wmo) goed op elkaar af te stemmen en de overgang van zorg en ondersteuning van het ene naar het andere domein zo goed mogelijk te laten verlopen. *Die samenwerking moet niet ondanks, maar dankzij wet- en regelgeving plaatsvinden, gericht op wat mensen nodig hebben om zo goed mogelijk te functioneren en deel te nemen aan samenleving. Dat vereist een beweging uit de silo's naar de samenwerking, zoals ook tijdens de crisis gebeurde. Goede voorbeelden wijzen de weg en via inkoop en bekostiging kan nog meer gestuurd worden op de juiste zorg op de juiste plek.*

Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Geweld hoort nergens thuis. Toch zijn huiselijk geweld en kindermishandeling de meest voorkomende vormen van geweld die in Nederland plaatsvinden. De opgave om geweld in afhankelijkheidsrelaties eerder en beter in beeld te krijgen, het duurzaam te stoppen en terug te dringen en de schade ervan te beperken, blijft ook in 2022 nodig. Het onderzoek 'Een kwestie van lange adem' en de toelichting op de werkende elementen van het Verwey-Jonker Instituut laten zien dat de inzet van de afgelopen jaren met het programma Geweld hoort nergens thuis (GHNT) effect heeft. De randvoorwaarden die hier aan bijdragen zijn: de gezamenlijke inzet op de werkvloer, multidisciplinair werken, een sterke lokale infrastructuur met deskundigheid over veiligheid en werken volgens de gedeelde visie van gefaseerde ketenzorg met bestuurlijk commitment. Het gaat beter met gezinnen waar hulp is georganiseerd. Het demissionaire kabinet vindt het wenselijk de verdere ontwikkeling, uitbouw en versterking van deze fundamentele onderdelen te ondersteunen.

Onderdelen van het programma GHNT hangen samen met het toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming dat in 2021 voor consultatie aan veldpartijen is voorgelegd. De inzet is ervoor te zorgen dat de steun, hulp en bescherming van gezinnen die te maken hebben met geweld of waar ontwikkelingsdreiging van een kind speelt, verbetert ook als het gaat om volwassenen zonder kinderen (0-100). De gedachte is om het toekomstscenario in 2022 op basis van de consultatieronde, met de praktijk verder te ontwikkelen. Daarnaast zal in 2022 vervolg geven worden op reeds in gang gezette ontwikkelingen voor specifieke doelgroepen, zoals slachtoffers van seksueel geweld, ouderenmishandeling, schadelijke praktijken en voor het vergroten van gendersensitiviteit in de aanpak van huiselijk geweld. De impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling die in december 2022 verschijnt, bevat indicatoren op de doelstellingen van de

de Nederlandse ggz

aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Kosten: 5 miljoen euro.

Toegang tot de Wlz voor jongeren met een psychische stoornis.

In juli 2019 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Toegang tot de Wlz voor mensen met een psychische stoornis aanvaard. In 2021 is de directe toegang gerealiseerd voor cliënten vanaf 18 jaar. Onderdeel van het wetsvoorstel is ook een amendement dat regelt dat op een nader te bepalen tijdstip ook cliënten tot 18 jaar met een psychische stoornis directe toegang kunnen krijgen tot de Wlz onder een aantal voorwaarden (uitvoerbaarheid, budgettaire neutraliteit en zicht op de doelgroep). Het implementatieproces is ingezet om zicht te krijgen op de invulling van de voorwaarden, en het mogelijk te maken dat op zijn vroegst op 1 januari 2023 deze doelgroep toegang kan krijgen tot de Wlz. In 2022 zou dan de indicatiestelling kunnen plaatsvinden. De Tweede Kamer wordt in het najaar van 2021 nader geïnformeerd en is op het laatst geïnformeerd op 16 december 2020 (Kamerstukken II 2019/20 35 146, nr 20).

Uitgelicht: politieke inzet de Nederlandse ggz op jeugd

Jeugd is één van de vijf kernthema's in de lobby van onze branchevereniging. Een uitvoerige probleem- en oplossingsanalyse van dit domein, alsmede actuele acties en brieven, treft u op de [politieke pagina 'jeugd'](#).

Onderwijs (begroting OCW)

Het demissionaire kabinet ondersteunt jongeren die op zoek zijn naar werk. Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid zetten gemeenten, scholen en andere partners zich in om jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. De centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's hebben extra geld gekregen voor nazorg en ondersteuning naar werk van schoolverlaters uit het mbo van afgelopen jaar, die een grote kans op werkloosheid hebben. Ook is subsidie verstrekt aan 54 mbo-instellingen om deze groep te ondersteunen. Met deze middelen verwachten de scholen aan 28.604 studenten extra begeleiding te bieden en aan 16.115 schoolverlaters nazorg te leveren.

Het kabinet heeft ook aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor het ondersteunen van jongeren uit het praktijkonderwijs en voortgezet special onderwijs en voor voortijdige schoolverlaters. Ook centrumgemeenten hebben extra geld ontvangen voor ondersteuning van voortijdige schoolverlaters.

Nationaal programma onderwijs

Gemeenten ontvangen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs middelen voor aanvullende interventies voor leerlingen. Gemeenten nemen een centrale rol in bij het bevorderen van het samenwerken of het bieden van ondersteuning op scholen. Denk hierbij aan terreinen waar de gemeente nu al een verantwoordelijkheid heeft: de bestrijding van onderwijsachterstanden, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp, sociaal werk of de vve.

Aanpak Jeugdwerkloosheid (begroting SZW)

Jongeren die werkloos dreigen te worden of net zijn geworden en extra ondersteuning nodig hebben, kunnen een beroep doen op de dienstverlening van de regionale mobiliteitsteams. Naast deze generieke middelen krijgen scholen en gemeenten ook specifiek budget voor een integrale aanpak om kwetsbare schoolverlaters te laten doorleren of te ondersteunen naar werk. SZW en OCW ondersteunen de regio's in deze aanpak. De middelen in 2021 zijn bedoeld voor de ondersteuning van de regio's en uitvoeringskosten, de middelen in 2022 zullen worden

de Nederlandse ggz

overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Uitgelicht: reeds bekend

De passages over ondersteuning jeugd bij onderwijs bevatten helaas niets nieuws. De aanpak van jeugdwerkloosheid is reeds gepresenteerd als één van de pijlers van het 'plan jeugd en corona'. Toch is dit relevant: hier wordt de rol van de gemeente in de verbinding met andere delen van het sociaal domein genoemd. Daar ligt bij veel kind-dossiers de mogelijkheid tot verbinding.

Bij deze beleidspunten is het op te merken dat de financiële middelen naar de gemeenten stromen, waarmee zij een sleutelrol hebben en houden binnen het jeugddomein.

Toezicht jeugd

In 2022 wordt € 4 miljoen beschikbaar gesteld voor de Jeugdautoriteit. De Jeugdautoriteit is op 1 januari 2019 opgericht om bij te dragen aan de borging van continuïteit van jeugdhulp, kindbescherming of jeugdreclassering, door te signaleren, te voorkomen en op te vangen. De positie en taken van de Jeugdautoriteit zijn vastgelegd in het Instellingsbesluit Jeugdautoriteit. Daarbij adviseert de Jeugdautoriteit het Rijk over de 'Subsidieregeling Continuïteit Cruciale Jeugdzorg'. De Jeugdautoriteit zal verder toegroeien naar de toezichts- en onderzoekstaken die wettelijk worden vastgelegd.

Verder is in 2022 € 6 miljoen beschikbaar voor verbeterprogramma's, waarbij de aanbieders van cruciale jeugdhulp die dat nodig hebben ondersteund worden bij het verbeteren van hun bedrijfsvoering. Dit kan aanbieders ook helpen om zich voor te bereiden op de implementatie van het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel beschikbaarheid zorg voor jeugdigen waarin aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering worden gesteld zoals een transparante jaarverantwoording

Uitgelicht: de Nederlandse ggz pleit voor onafhankelijke toezichthouder

De branchevereniging geeft aan dat er een onafhankelijk gepositioneerde toezichthouder moet komen die zowel inkoopbeleid als kwaliteit van jeugdhulp en -zorg kan controleren bij inkopende partijen zoals gemeenten, zorgverzekeraars en ook zorgaanbieders. Deze inzet is onderdeel van de overleggen rondom de hervormingsagenda.

5. Zorgverzekeringswet

Curatieve geestelijke gezondheidszorg

Ontwikkeling van de Zvw-uitgaven per deelsector (bedragen x € 1 miljoen)

2021 - 2022 - 2023 - 2024 - 2025 - 2026

Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg 2.969 4.204 4.204 4.204 4.204 4.204

Terugdringen wachttijden ggz

Bij de GGZ voor volwassenen is afgesproken de wachttijden terug te dingen. Bij een hulpvraag voor een psychisch probleem is het belangrijk dat mensen niet te lang hoeven wachten op de juiste zorg.

de Nederlandse ggz

Helaas is dit in een aantal regio's en bij sommige aandoeningen wel het geval. In 2022 blijft het demissionaire kabinet daarom inzetten op de transfermechanismen, waarbij verwijzers, aanbieders en financiers zich gezamenlijk inspannen om cliënten tijdig passende zorg te bieden. Verder werkt men het concept regionale doorzettingsmacht verder uit, met als doel te voorkomen dat mensen tussen wal en schip terechtkomen. In de nieuwe afspraken aanpak wachttijden is afgesproken om de inzet van eHealth in de ggz te stimuleren en te investeren in de informatievoorziening, waaronder een verbeterde uitwisseling tussen zorgverleners en hun patiënten. Hiervoor is in de periode 2018–2021 in totaal € 50 miljoen beschikbaar.

Uitgelicht: inzet van de Nederlandse ggz rondom wachttijden

Het is bekend dat het terugdringen van wachttijden in de ggz een politieke topprioriteit is als het onze sector betreft. Updates over de campagne treft u onder meer op [onze campagnewebsite](#).

ZPM als onderdeel van bestrijden wachttijden

In 2022 wordt het Zorgprestatie-model (ZPM) ingevoerd voor de bekostiging van de geneeskundige geestelijke gezondheidszorg en forensische zorg. Dit model draagt bij aan een passende vergoeding voor geleverde zorg, ook als het gaat om zorg voor cliënten met een complexe zorgvraag en/of een ernstige psychiatrische aandoening. Dit levert volgens het demissionaire kabinet naar verwachting een positieve bijdrage aan het terugdringen van de wachttijden voor deze groepen.

De oude prestaties worden op 31/12/2021 afgesloten. Dit heeft voor 2021 tot een zogenaamde 'schadelastdip' gezorgd, wat resulteerde in een incidentele neerwaartse bijstelling van de netto Zvw-uitgaven in 2021 als gevolg van de technische correctieboeking van – € 1,2 miljard. Voor 2022 resulteert dit in een verwachte groei ten opzichte van 2021. Afgesproken is dat de overgang naar het ZPM een macro neutrale wijziging is van de bekostiging, hiervoor is dus geen extra budget beschikbaar gesteld.

Uitgelicht: actualiteiten rondom het Zorgprestatie-model

De ontwikkeling van het ZPM is een omvangrijke klus met onder meer een enorme ICT-opgave. In een Zomersessie zijn Kamerleden en beleidsmedewerkers van de Kamerfracties bijgepraat over dit dossier. Dit door een algemene presentatie vanuit programmamanager Cornelis Jan Diepeveen, alsmede een branche-specifieke presentatie vanuit Julliette van Eerd-Vismale, Voorzitter raad van bestuur bij GGZ Breburg, tevens bestuurslid van de Nederlandse ggz en Jos Brinkmann, lid raad van bestuur at GGZ Noord Holland Noord.

Het ZPM biedt de lonkende belofte van minder regeldruk, maar er zijn wel duidelijke randvoorwaarden gesteld door de sector. Het voorbereidende traject is niet zonder de nodige hindernissen. Ook de komende periode houden wij politieke contacten zo goed mogelijk op de hoogte in het kader van goed stakeholder- en verwachtingsmanagement.

Instroom, uitstroom en preventie

Met het oog op een toekomstbestendig ggz zorglandschap zijn preventie, verbetering van de toegang tot de ggz (waardoor mensen sneller op de juiste plaats terechtkomen) en verbetering van de uitstroom uit de ggz (met aandacht voor vervolgaanbod) van belang. Over deze onderdelen zijn in de ambtelijke discussienota zorglandschap ggz ideeën opgenomen. Het is aan het volgende kabinet om dit verder uit te werken en hier besluiten over te nemen.

Uitgelicht: reactie de Nederlandse ggz op discussienota 'zorglandschap ggz'

VWS heeft met veldpartijen en andere departementen het afgelopen jaar discussie gevoerd over de toekomst van de ggz. Op basis daarvan is deze discussienota Zorglandschap ggz opgesteld, waar wij als branche op hebben gereageerd met een consultatiebrief.

Eigen risico

Er is een wetsvoorstel in voorbereiding om het verplicht eigen risico van de zorgverzekering in 2022 te bevriezen op 385 euro per jaar per volwassen verzekerde.

Subsidies in de ggz

VWS stelt in 2022 € 34,9 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van subsidies ter bevordering van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de curatieve geestelijke gezondheidszorg.

- Voor de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag wordt een samenhangend pakket aan maatregelen genomen waarvoor in 2022 € 33,1 miljoen en structureel € 32,8 miljoen beschikbaar is. Uit de € 33,1 miljoen voor 2022 wordt een bijdrage geleverd van € 14,8 miljoen aan de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg onverzekerden. Het doel van deze subsidieregeling is het wegnemen van belemmeringen voor het verstrekken van medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerde personen, waaronder ook personen met verward gedrag.
- Een bedrag van € 12 miljoen is beschikbaar op artikel 1 Volksgezondheid voor de uitvoering van het actieprogramma personen met verward gedrag door ZonMW, om gemeentelijke projecten en initiatieven te faciliteren die bijdragen aan het realiseren van een regionale sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, de inzet van ggz-expertise in de wijk en flexibele inzet van zorg en begeleiding en pilots met vervoer van personen met verward gedrag door regionale ambulancevoorzieningen.
- Voor suicidepreventie is in 2022 in € 10,8 miljoen beschikbaar. Hiervan is € 4,8 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van de doelstellingen en activiteiten van de derde landelijke agenda suicidepreventie (2021-2025). Deze agenda baseert zich op de eerdere agenda's, maar vooral op recente kennis en voorbeelden van effectieve suicidepreventie. In totaal is hiervoor in de jaren 2021-2025 jaarlijks € 4,8 miljoen beschikbaar gesteld. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie Voordewind c.s. (TK 32 793, nr. 466). De overige middelen zijn bedoeld voor het verlenen van concrete hulp en interventies alsook voor de verspreiding van kennis via voorlichting, bewustwording en advisering over het terugdringen van suicide. Voor de uitvoering van deze activiteiten ontvangt Stichting 113 Zelfmoordpreventie een instellingssubsidie.

Uitgelicht: Zero Suïcide

De Nederlandse ggz vindt dat niemand eenzaam en radeloos door zelfmoord zou moeten sterven. Onze speerpunten en actualiteiten rondom dit thema kunt u terugvinden op onze campagnepagina 'Zero Suïcide'.

de Nederlandse ggz

- De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) is op 1 januari 2020 in werking getreden. Voor het ondersteunen van de afronding van de implementatie en de uitvoering van de wet is structureel € 11 miljoen beschikbaar. De middelen zijn onder andere beschikbaar voor ondersteuning van de ketensamenwerking en vertrouwenswerk in de ggz. Het grootste deel van dit budget gaat naar de instellingssubsidies voor vertrouwenspersonen. Dat maakt het mogelijk dat er bij verplichte zorg een beroep kan worden gedaan op de patiëntvertrouwenspersoon (pvp) en de familievertrouwenspersoon (fvp). De werkzaamheden van de pvp en fvp hebben hun wettelijke basis in de Wvvggz.
- Voor Individuele Steun en Plaatsing (IPS) is voor de periode 2021-2022 € 3,45 mln. beschikbaar. Het doel van Individuele Steun en Plaatsing (IPS) is om in samenwerking met SZW mensen met psychische klachten beter naar werk te begeleiden. UWV, gemeenten en ggz-instellingen en zorgverzekeraars en ook de werkgevers staan achter deze concrete, de mensen bemoedigende, resultaatgerichte aanpak.
- Voor de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden is in 2022 is een bedrag van € 41,9 miljoen begroot. Het doel van deze subsidie is het wegnemen van financiële belemmeringen voor het verstrekken van medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerde personen. De kosten worden met name gemaakt bij de ggz en in ziekenhuizen.
- In het kader van de uitvoering van het hoofdlijnenakkoord geestelijke gezondheidszorg is gedurende de looptijd van het akkoord (2019–2022) jaarlijks € 2 miljoen beschikbaar voor projecten gericht op de-stigmatisering en zelfmanagement en herstel. In het hoofdlijnenakkoord 2019–2022 hebben partijen afgesproken dat het onderzoeksprogramma ggz bij ZonMw wederom gedurende de looptijd van het akkoord bestendig wordt met jaarlijks € 5 miljoen. Belangrijke thema's binnen het programma zijn vroege herkenning en behandeling en gepersonaliseerde zorg en het stimuleren van kwaliteit en doelmatigheid. Gedurende de looptijd worden verdere inhoudelijke prioriteiten gesteld in afstemming met de ggz-partijen van de Agenda voor gepast gebruik en transparantie.

Taakstellingen

In de begroting 2021 is een taakstelling standaardisatie inkoop- en verantwoordingseisen voor een aantal Zvw-sectoren van € 100 miljoen met ingang van 2023 verwerkt. Met zorgverzekeraars wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke maatregelen om deze besparing te realiseren. Afronding van het onderzoek en besluitvorming over de uitkomsten wordt medio 2022 voorzien. Aangezien pas medio 2022 duidelijkheid bestaat over mogelijke aanpassingen in inkoop- en verantwoordingseisen zullen eventuele aanpassingen naar verwachting niet al per 2023 (ten volle) kunnen worden geëffectueerd. Daarom wordt de raming van de opbrengst van de taakstelling voor het jaar 2023 met € 50 miljoen verlaagd tot € 50 miljoen.

6. Wet langdurige zorg

Wlz

Ontwikkeling van de Wlz-uitgaven per deelsector (bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Langdurige ggz	1.723	2.220	2.228	2.235	2.241	2.248

Actualisering Wlz-uitgaven

Het aantal aanvragen voor een indicatie voor de geestelijke gezondheidszorg (ggz) in de Wlz in 2021 is hoger dan verwacht. Het gaat hierbij om € 61 miljoen in 2021 en € 362 miljoen structureel. De structurele meerkosten liggen hoger dan in 2021 doordat het extra aantal cliënten in 2021 geleidelijk groeit (en daarmee in 2021 slechts een deel van het jaar zorg gebruikt, terwijl zij in 2022 een volledig jaar aanspraak op zorg hebben).

Nacalculatie overheveling ggz naar Wlz

Dit betreft een actualisering van de raming van de openstelling van de Wlz voor cliënten met een psychische stoornis, waartoe is besloten in het Regeerakkoord 2017-2021. Per 1 juni 2021 zijn er bijna 16 duizend cliënten ingestroomd op grond van de aanvragen die tot 1 januari 2021 bij CIZ waren ingediend. Dit zijn er meer dan oorspronkelijk geraamd (9.250 cliënten). Dit leidt tot hogere uitgaven in de Wlz van € 270 miljoen in 2021, € 334 miljoen in 2022 aflopend tot € 302 miljoen structureel vanaf 2026. De hogere uitgaven in de Wlz worden deels (maar niet geheel) gecompenseerd door afspraken die zijn gemaakt met gemeenten over de nacalculatie van het bedrag dat op basis van geld-volgt-cliënt verschuift vanuit de Wmo naar de Wlz.

Overheveling ggz naar Wlz -Nacalculatie Zvw-deel

Uit de CBS-monitor van de instroom van cliënten met een psychische stoornis in de Wlz blijkt dat er minder cliënten dan ex ante geraamd overgaan van de Zvw naar de Wlz (ruim 300 in plaats van 750). Op grond van de oorspronkelijke raming was een bedrag overgeheveld van € 78 miljoen structureel vanuit de Zvw naar de Wlz. Op basis van het principe geld-volgt-cliënt wordt hiervan vanaf 2022 structureel € 45 miljoen teruggeboekt naar de Zvw (ggz). In 2021 gaat het om een bedrag van € 48 miljoen. Hierbij is er rekening mee gehouden dat een deel van de Zvw-cliënten pas na 1 januari 2021 is overgegaan naar de Wlz (en dus in 2021 nog enige tijd een beroep heeft gedaan op de Zvw).

Wetsvoorstel Domeinoverstijgende samenwerking

Begin 2021 is het wetsvoorstel Domeinoverstijgende samenwerking bij externe partijen geconsulteerd. Vanwege de demissionaire status van het kabinet is dit wetsvoorstel niet aangeboden aan de Tweede Kamer. Gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren zoeken steeds vaker de samenwerking op om de zorg rondom de burgers die zorg nodig hebben zo goed mogelijk te regelen, en dat los van de grenzen die de Wlz, Zvw, Wmo en Jeugdwet normaal gesproken stellen. Deze domeinoverstijgende samenwerking kan leiden tot betere zorg in de thuisomgeving, waardoor in potentie een intramurale opname in de Wlz is te voorkomen of in ieder geval is uit te stellen. Door deze samenwerking kunnen ook crisissituaties voorkomen worden, doordat zorg eerder opgeschaald kan worden.

Voor zorgkantoren is investeren in een ander domein op basis van de huidige Wlz en in combinatie met de in de Wet financiering sociale verzekeringen (Wfsv) geregelde bestedingsmogelijkheden van de middelen vanuit het Fonds langdurige zorg (Flz), niet mogelijk. Met dit wetsvoorstel wordt middels een aanpassing van de Wlz geregeld dat de uitvoeringstaken van de zorgkantoren verbreed worden, zodat zij de mogelijkheid krijgen te investeren in preventieve maatregelen.

Het doel van het wetsvoorstel is om domeinoverstijgende samenwerking tussen een aantal 'zorgdomeinen' te vergemakkelijken om zo duurdere en zwaardere zorg te voorkomen of tenminste uit te stellen.

de Nederlandse ggz

Uitgelicht: lobby voor domeinoverstijgende netwerkzorg

Bovenstaande input uit de Macro Economische Verkenning ten spijt, is er in zowel de begroting van VWS als van BZK geen aandacht voor deze structurele domeinoverstijgende samenwerking, die nodig is voor leefbare en veilige wijken.

Daarom wil de Nederlandse ggz met alle stakeholders in gesprek over de organisatie van domeinoverstijgende netwerkzorg in de langdurige ggz en bijpassende financiering hiervoor. Het huidige zorgstelsel is hier onvoldoende adequaat voor ingericht.

En ondanks het feit dat het wetsvoorstel voor domeinoverstijgende samenwerking nog niet ver gevorderd is in het parlementaire proces, blijven we ernaar streven om toch mogelijkheden te creëren op basis van bestaande wetgeving om de zogenaamde consultatiefunctie in de zorg te realiseren en de daarbij behorende betaaltitel te ontwikkelen.

Toegang Wlz voor jeugdigen met een psychische aandoening

In 2023 zullen ook jeugdigen toegang krijgen tot de Wlz. Dit is met het amendement Bergkamp c.s. bij het wetsvoorstel over de toegang tot de Wlz voor de ggz geregeld. Het gaat om een relatief kleine groep jeugdigen, die voldoet aan de zorginhoudelijke criteria van de Wlz vanwege langdurige multi-morbide problematiek en onvoldoende of geen support uit het eigen steunsysteem, die binnen de andere wettelijke kaders niet goed kunnen worden opgevangen. De Nederlandse ggz is in de periode 2019 – 2021 intensief betrokken geweest bij de voorbereidingen hierop en continueert dit in 2022. Vanuit het werkveld zijn diverse experts geraadpleegd. Verwacht wordt dat de Tweede Kamer de toegang voor jeugdigen tot de Wlz volgend voorjaar in behandeling neemt. Het ministerie wil de toegang budgettair neutraal regelen, d.w.z. dat het Fonds Langdurige Zorg wordt opgehoogd ten laste van de andere fondsen.

Toegang Wlz voor de ggz – veel hoger aantal CIZ-indicaties dan verwacht

Als gevolg van de toegang tot de Wlz voor de ggz hebben er tot en met de zomer 2021 om en nabij 23.000 cliënten een CIZ-indicatie gekregen. Dat aantal ligt veel hoger dan verwacht werd. Afsgesproken is, dat het macro budgettaire kader navenant wordt opgehoogd. Echter, dit is voor het laatst gebeurd in het voorjaar 2021 en in de Rijksbegroting lijkt nog geen rekening te zijn gehouden met de toestroom van cliënten binnen dit wettelijk kader sindsdien. Verwacht wordt dat dit najaar nog een bijstelling van het macro budgettaire kader plaatsvindt.

De Nederlandse ggz houdt dit nauwlettend in de gaten, mede gelet op de intensievere zorg- en ondersteuningsvraag van de betreffende cliënten.

Van beschermd wonen naar een beschermd thuis

Daarnaast werkt VWS in 2022 verder aan de voorbereiding van de implementatie van het advies 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis.' Als onderdeel daarvan bereiden gemeenten de inhoudelijke doordecentralisatie van beschermd wonen per 1 januari 2022 voor en is vanaf 1 januari 2023 de financiële doordecentralisatie gepland. Die zou randvoorwaardelijk zijn.

Uitgelicht: geen voorstander 'doordecentralisatie'

De Nederlandse ggz en Valente zijn nooit voorstander geweest van bovenstaande doordecentralisatie, omdat het kleinere gemeenten naar verwachting financieel niet lukt om de meest kwetsbare doelgroepen in de ggz te huisvesten en afdoende ondersteuning en begeleiding te bieden. Bovendien is tot nu toe slechts een klein deel uit 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis' (Commissie Dannenberg) gerealiseerd. De Nederlandse ggz wil daarom concrete vervolgspraken maken over de verdere implementatie hiervan in

2022, direct nadat er een nieuwe regering gevormd is. De Rijksbegroting is op dit punt ook beleidsarm, en onduidelijk blijft hoeveel het Rijk hierin wil investeren.

Programma Onbeperkt Meedoen/coördinatie implementatie VN-verdrag handicap

Het programma 'Onbeperkt Meedoen!' heeft vanaf 2018 een gerichte impuls gegeven aan de uitvoering van het VN-verdrag voor mensen met een handicap (hierna: VN-verdrag handicap) en loopt door tot eind 2021. De verantwoordelijkheid voor de verdere implementatie van het VN-verdrag handicap is structureel; diverse inspanningen vanuit het programma zullen in 2022 doorlopen. Hierbij zal onder meer de evaluatie van het programma worden betrokken.

De Nederlandse ggz ziet nog geen resultaten voor dit programma. Cijfers van de monitor van het Trimbos laten zien dat er geen vooruitgang is geboekt op maatschappelijke participatie van mensen met EPA (betaald werk, armoede, eenzaamheid, het gevoel erbij te horen). Sociaal herstel of voorkomen van sociale schade draagt bij aan persoonlijk en mentaal herstel.

Uitgelicht: ambities zonder middelen

Bovenstaande wensen en ambities zijn na te streven, maar de Nederlandse ggz signaleert dat hierbij geen middelen voorhanden lijken te zijn. Zaken zie we bij de begrotingsbehandeling aan de orde willen stellen.

7. Wet maatschappelijke ondersteuning & Sociaal Domein

Ontwikkeling van de Wmo-uitgaven Beschermd wonen

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Wmo beschermd wonen (gemeentefonds)	1.481	1.426	1.426	1.427	1.427	1.428

Aanpak dak- en thuisloosheid en beschermd wonen

De afgelopen jaren is ingezet op een forse vermindering van het aantal dak- en thuisloze mensen in Nederland. Hiervoor zijn het Actieprogramma daken thuisloze jongeren (2019-2021) en de Brede aanpak van dak- en thuisloosheid (2020-2021) opgezet. Beide programma's lopen eind 2021 af. Passende ondersteuning van mensen die beschermd wonen of (dreigend) dak- of thuisloos zijn, blijft echter van onverminderd belang, mede vanwege de verwachte impact van de coronacrisis op deze kwetsbare doelgroepen. Hierbij zal de samenwerking met onder andere de ministeries van BZK en SZW worden gecontinueerd. Kernthema's in 2022 zijn het realiseren van voldoende passende huisvesting met begeleiding, het tegengaan van processen van sociale uitsluiting en passende lokale ondersteuning en zorg aan mensen met (psychische) problematiek. Daarnaast werkt het demissionaire kabinet in 2022 verder aan de voorbereiding van de implementatie van het advies 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis.' Als onderdeel daarvan bereiden gemeenten de inhoudelijke doordecentralisatie van beschermd wonen per 1 januari 2022 voor en is vanaf 1 januari 2023 de financiële doordecentralisatie gepland.

De Nederlandse ggz houdt vinger aan de pols.

de Nederlandse ggz

Nacalculatie uitname beschermd wonen

Uit de CBS-monitor van de instroom van cliënten met een psychische stoornis in de Wlz blijkt dat er meer cliënten dan geraamd overgaan van de Wmo naar de Wlz (ruim 15.500 in plaats van 8.500). Op grond van de oorspronkelijke raming was een bedrag overgeheveld van € 495 miljoen structureel vanuit de Wmo naar de Wlz. Bij de afgesproken nacalculatie is dit bedrag op grond van het principe geld-volgt-client verhoogd met € 149 miljoen structureel vanaf 2022. In 2021 gaat het om een verhoging met € 104 miljoen. Hierbij is er rekening mee gehouden dat een deel van de Wmo-clieënten pas na 1 januari 2021 is overgegaan naar de Wlz (en dus in 2021 nog enige tijd een beroep heeft gedaan op de Wmo). Ook is er rekening mee gehouden dat uit de nacalculatie blijkt dat het gemiddelde bedrag per cliënt die is overgegaan van de Wmo naar de Wlz lager ligt dan oorspronkelijk geraamd. De resulterende uitname per gemeente wordt verwerkt in de septembercirculaire

8. Preventie en Leefstijl

Analyse Financieel Kader

De Nederlandse ggz ziet hier geen grote investeringen. Wel wordt het Nationaal Preventie Akkoord gecontinueerd tot einde 2022. De programma's de Gezonde Stad en de Gezonde School worden verlengd. Ook worden er voor een bescheiden bedrag wat extra subsidies uitgezet:

- Subsidie aan het Voedingscentrum om te voorzien in de juiste informatie over gezonde en veilige voeding voor burgers en professionals.
- Subsidie aan de Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) om in gemeenten een gezonde(re) omgeving te creëren en in te zetten op een stijging van het aantal jongeren op een gezond gewicht. Hierbij werkt de stichting samen met diverse partijen: overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.
- De brede programma's Gezonde School en Gezonde Kinderopvang. Hierin worden in nauwe samenwerking met de ministeries van OCW, LNV en SZW de kinderen in voorschoolse voorzieningen, het basis- en voortgezet onderwijs en mbo gestimuleerd tot een gezonde leefstijl. Onderdeel daarvan is het streven dat alle schoolkantines beschikken over een gezond aanbod volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum.
 - Er worden in 2022 diverse opdrachten verstrekt in het kader van gezondheidsbevordering voor de volgende thema's: de medicatie voor de medische heroïnebehandeling, de preventie van alcohol, drugs en tabak, letselpreventie en gezonde leefstijl, gezonde voeding en een gezond gewicht. Hier is € 4,3 miljoen voor beschikbaar.

Preventie als beïnvloeder van zorgvraag

In zowel de Miljoenennota als in de begroting van VWS wordt aangegeven dat inzet op preventie en leefstijl een belangrijke manier is om de groeiende zorgkosten te beteugelen (Miljoenennota pagina 11) en dat leefstijl van grote invloed is op de gezondheid van mensen.

Ondanks de lessen van de huidige coronapandemie, behoren leefstijl en versterking mentale gezondheid niet tot de gekozen prioriteiten van dit demissionaire kabinet. Er volgen geen (nieuwe) beleidsmaatregelen of (significante) investeringen in preventie en leefstijl. Er wordt aangegeven dat het Nationaal Preventie Akkoord en het programma Gezond in de Stad worden verlengd tot einde 2022.

de Nederlandse ggz

Uitgelicht: te beperkte visie demissionair kabinet

Er is absoluut meer nodig dan dit magere demissionaire beleid; de pandemie heeft een sterke wissel getrokken op de mentale gezondheid van mensen en heeft laten zien dat we de inzet op preventie en een gezonde leefstijl moeten versterken. Ook één van de belangrijkste adviseurs van de Regering, de WRR, geeft in haar meest recente rapport aan:

“Verder pleit de WRR voor een structureel grotere inzet op gezondheid vanuit andere beleidsterreinen en voor een inzet op brede preventie. Deze aanpak levert meer gezondheidswinst op, ondersteunt de maatschappelijke houdbaarheid, en remt de instroom in de zorg. De overheid moet hierbij een overkoepelend langetermijnperspectief bieden, zelf meer middelen inzetten voor preventie en brede gezondheid, of veldpartijen stimuleren of verplichten om dit te doen.”

Kortom: ondanks de lessen uit de pandemie (die nog niet afgelopen is!) en het advies van de WRR, worden preventie en leefstijl niet geprioriteerd. De inzet op preventie en gezonde leefstijl kan echter niet wachten; de impact van de pandemie op de fysieke en mentale gezondheid van mensen is groot. De inzet op preventie en gezonde leefstijl moet worden versterkt; er is meer nodig dan de huidige programma's.

Niet voor niets heeft de Nederlandse ggz in een [brief aan de informateur](#) gepleit voor een integraal herstelplan geestelijke gezondheid en mentale weerbaarheid.

Meer lezen over de inzet van de Nederlandse ggz op preventie? U treft een uitvoerige analyse van problemen en oplossingen, alsmede actualiteiten en brieven, op de [politieke pagina over preventie](#).

Update Nationaal Preventieakkoord Mentale Gezondheid

In de begroting wordt vermeld dat de Tweede Kamer in het najaar wordt geïnformeerd over de stand van zaken rond het Nationaal Preventieakkoord Mentale gezondheid. Er lopen momenteel drie studies in verband daarmee:

- Een scoping-studie naar bouwstenen die bijdragen aan de mentale gezondheidsbevordering en preventie, uitgevoerd door het Trimbos;
- Een onderzoek naar een begrippenkader voor mentale gezondheid, uitgevoerd door RIVM en Trimbos;
- Een onderzoek naar de gevolgen van Corona voor de mentale gezondheid op korte en lange termijn, uitgevoerd door de Gezondheidsraad.

9. Zorg en Veiligheid

Passende zorg en ondersteuning voor mensen met complexe problematiek en met onbegrepen en of (acuut) gevaarlijk gedrag wordt alleen gerealiseerd door domein overstijgende samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartijen. Om deze samenwerking mogelijk te maken zal aan een aantal wettelijke en financiële randvoorwaarden voldaan moeten worden. De Nederlandse ggz pleit al 2 jaar voor de financiering van de brede consultatie functie ggz en voor de financiering van de niet-cliënt gebonden coördinatiefunctie in de Ketenveldnorm bij de Ministeries van VWS en van J&V.

Uitgelicht: het ontbreekt aan integrale en domeinoverstijgende visie

Opvallend is dat in de begrotingen en plannen van beide ministeries juist de domein overstijgende samenwerking en bijbehorende randvoorwaarden niet worden benoemd. VWS benoemt alleen een

de Nederlandse ggz

subsidieprogramma vanuit ZOnMW: "Grip op onbegrip" en J&V beschrijft alleen het forensische zorg kader.

Over onze visie op domeinoverstijgend werken, sociaal domein en veiligheid in de wijk kunt u meer lezen in de thema's 'Organisatie van Zorg' en 'Leefbaarheid' [in onze Kennisbundel](#). In aanloop naar de vorming van het nieuwe kabinet zullen we daar op blijven inzetten.

Ministerie J&V: Forensische zorg en financieel kader

Er is een duidelijke stijging te zien in de behoefte aan capaciteit in de forensische zorg. In 2021 is reeds € 95 mln. structureel aan het budget voor forensische zorg toegevoegd. In 2022 stijgt het beschikbare budget voor forensische zorg met nog eens € 25 mln.

Uitgelicht: gebrekkige financiering Kwaliteitskader Forensische Zorg

De Nederlandse ggz vindt dat er voldoende budget moet zijn om te kunnen voldoen aan de groeiende behoefte aan capaciteit in de Forensische Zorg. Met name Forensisch Beschermd Wonen. Daarnaast moet er voldoende budget zijn om te kunnen blijven voldoen aan goede kwaliteit en veiligheid in de forensische zorg. Dit vereist volledige financiering van het Kwaliteitskader Forensisch Zorg, zodat de zorgaanbieders deze volledig kunnen implementeren in de komende jaren. Dit zien wij nog niet concreet terug in de begrotingsplannen, maar we werken er in de diverse bestuurlijke overleggen aan om de implementatie van het kwaliteitskader hand in hand te laten gaan met de benodigde financiële middelen voor de komende tijd.

Bestuurlijke Agenda FZ

Met een herijkte visie en een Bestuurlijke Agenda Forensische Zorg heeft J&V samen met de sector een duidelijke lijn vastgesteld voor gerichte en duurzame verbeteringen voor de komende jaren. Conform de hoofdlijnen van deze agenda zet het demissionaire kabinet in 2022 in op meer doelmatigheid en doeltreffendheid van forensische zorg. En op meer kwaliteit en vakmanschap, sterke ketensamenwerking en continuïteit van zorg. De Nederlandse ggz is blij met deze duurzame structuren die zorgen voor meer bestuurlijke rust en de mogelijkheid om langdurig te kunnen samenwerken met relevante partijen in en rond de FZ.

Naar duurzame samenwerking en contractering

In 2022 wordt een nieuwe inkoopstrategie ingevoerd die DJI meer sturing geeft op kwaliteit en capaciteit van de forensische zorg. Deze duurzame samenwerking ziet de Nederlandse ggz graag terug in de nieuwe contracten die door DJI vanaf 2023 worden afgesloten met zorgaanbieders. Wij willen graag meerjarencontracten met meer zekerheid voor aanbieders.

Informatie-uitwisseling

DJI is bezig met een traject om de ICT-systemen te verbeteren. Daardoor ontstaat beter inzicht in door- en uitstroom van forensische patiënten en is meer sturing mogelijk op wachttijden en bezetting. Ook draagt dit bij aan een betere gegevensdeling over patiënten en dringen we administratieve lasten terug. De eerste fase in dit traject wordt afgerond in 2022. Voor effectieve informatie-uitwisseling is het nodig dat er voldoende wettelijke grondslagen zijn. Helaas zien wij dit nog niet terug in beleidsvoornemens van J&V.

10. Arbeidsmarktbeleid & Arbeidswetgeving

Financieel kader

- Thuiswerkvergoeding; vanaf 1 januari 2022 kunnen werkgevers maximaal € 2,- per volledig of gedeeltelijk thuisgewerkte dag onbelast vergoeden. Er komt een gerichte vrijstelling in de werkkostenregeling voor de vergoeding van bepaalde thuiswerkkosten.
- De STAP subsidieregeling (stimulering arbeidsmarktpositie) - die in de plaats gaat komen voor de fiscale scholingsaftrek - zal per maart 2022 in werking treden. Werkenden en werkzoekenden kunnen via deze regeling maximaal 1.000 euro aanvragen per jaar voor scholing en ontwikkeling. Het budget is 218 miljoen euro per jaar.
- Loondoorbetaling bij ziekte: Vanaf 2022 gaan kleine werkgevers (met een loonsom die kleiner is dan 25 maal het gemiddelde premieplichtige loon) een lagere premie voor het Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof-premie) betalen. Dit is bedoeld om kleine werkgevers tegemoet te komen in de kosten van de loondoorbetalingsplicht.
- Vanaf 2 augustus 2022 krijgen werknemers recht op een uitkering gedurende 9 weken bij opname van ouderschapsverlof. Het gaat om een uitkering door het UWV, waarvoor de aanvraag wordt gedaan door tussenkomst van de werkgever. Hiermee wordt beoogd het evenwicht tussen werk en privéleven en de gelijke behandeling van vrouwen en mannen te helpen verwezenlijken.
- De ww-premie gaat omlaag naar 2,2 en 7,2%.
- Er is € 5 miljoen vrijgemaakt om thuiswerken te bevorderen en daarbij aandacht te besteden aan de mentale gevolgen en gevolgen voor vitaliteit.

Nog meer druk op zorgprofessionals verwacht

Het demissionaire kabinet, alsmede recente rapporten, voorzien in een toename van de druk op de zorg. Vergrijzing, maar ook nieuwe zorgmethoden én toename van mentale klachten lijken hier de oorzaak van. Dit leidt tot een stijging van het beroep op zorgprofessionals, terwijl de beroepsbevolking de komende twintig jaar naar verwachting nauwelijks groeit en het aantal beschikbare mantelzorgers bovendien daalt. De werkdruk voor professionals is hoog en de instroom van nieuw zorgpersoneel onvoldoende. Dat zorgt voor een maatschappelijk dilemma. De vraag is hoe veel we met elkaar bereid zijn te betalen voor de zorg en ten koste van wat.

Werkplezier professionals één van de centrale aandachtspunten

Het demissionaire kabinet heeft lessen geleerd over het functioneren van het zorgstelsel, waarmee de zorg toekomstbestendig gemaakt kan worden. Hierbij spelen drie aandachtspunten een centrale rol:

- 1) preventie en gezondheid;
- 2) samenwerking, coördinatie en regie;
- 3) zorgvernieuwing en werkplezier voor de zorgprofessionals.

Vernieuwing in de manier van werken kan zorgprofessionals volgens het demissionaire kabinet meer zeggenschap geven en hun werkplezier bevorderen. Op deze manier blijft werken in de zorg aantrekkelijk. Vernieuwing kan ook sterk bijdragen aan de houdbaarheid van de zorg. Innovatie via eHealth wordt gepositioneerd als iets dat de druk in de zorg kan verlagen.

Waardering zorgprofessionals

De coronacrisis heeft nogmaals laten zien hoe waardevol het werk is van zorgprofessionals, maar

de Nederlandse ggz

ook hoe zwaar het kan zijn. Zorgprofessionals hebben de afgelopen anderhalf jaar dag en nacht gewerkt om goede zorg te blijven bieden, onder soms moeilijke omstandigheden. De huidige crisis laat zien dat de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerde zorgprofessionals een randvoorwaarde is voor het kunnen leveren van goede zorg. Datzelfde geldt voor mantelzorgers.

Het demissionaire kabinet zegt grote waardering te hebben voor de tomeloze inzet van de vele zorgprofessionals. Dit hebben zij naar eigen zeggen onder andere laten zien met een financiële waardering in de vorm van een bonus. Daarnaast hebben ze met verschillende maatregelen, zoals 'Extra handen voor de zorg' en de Nationale Zorgklas, erop ingezet om zorgprofessionals zoveel mogelijk te ondersteunen (Kamerstukken II, 2020/2021, 31765, nr. 566).

De coronacrisis heeft een enorme impact op zorgprofessionals. De druk op de zorg is ook nu nog hoog. Op de korte termijn is het daarom nodig om zorgprofessionals voldoende mogelijkheden te kunnen bieden om te kunnen herstellen. De V&VN en FMS hebben samen het initiatief genomen voor een herstelplan. De komende periode bepaalt het demissionaire kabinet met de veldpartijen hoe ze deze kunnen implementeren.

Erkenning voor hoge werkdruk

De te hoge (beleefde) regeldruk wordt door het demissionaire kabinet erkent. Regeldruk wordt als belangrijke oorzaak aangewezen. Dit vraagt om een voortzetting van alle initiatieven om de administratieve lastendruk terug te dringen en de gegevensuitwisseling te verbeteren, samen met het zorgveld. Daarnaast is het belangrijk om de hoge werkdruk die zorgprofessionals ervaren, te verminderen, en zeggenschap en loopbaanmogelijkheden te verbeteren. Inzetten op goed werkgeverschap kan eraan bijdragen dat zorgprofessionals optimaal functioneren en meer werkplezier ervaren. Met het oog op de enorme belasting tijdens de coronacrisis is aandacht hiervoor extra urgent geworden. Een goed herstel van onze zorgprofessionals is van belang voor de kwaliteit van de zorg.

Uitgelicht: erkenning, maar onvoldoende actie

Wat de Nederlandse ggz betreft is het constateren dat er te veel werkdruk en uitstroom is in de arbeidsmarkt voor zorg volstrekt onvoldoende. De daad moet bij het woord worden gevoegd, en investering in zorgpersoneel is noodzakelijk om hen zodoende te kunnen behouden voor onze sector.

Rondom en na Prinsjesdag heeft de Nederlandse ggz zoals eerder aangegeven voor meer loonruimte gepleit. Dit via een [gemeenschappelijke brief vanuit de zorgbranches](#), via de eigen lobby en via een [gezamenlijke oproep van de zorgsector en vakbonden](#).

In aanloop naar het Commissiedebat Arbeidsmarkt in de Zorg zal deze inzet op beloning worden aangevuld met het pleidooi voor goede scholing, meer werkplezier, betere voorwaarden, ondersteuning en meer opleidingscapaciteit.

Een uitgebreide analyse van problemen en oplossingen voor de arbeidsmarkt leest u terug [in onze Kennisbundel](#). Daarin ook goede voorbeelden uit de praktijk, alsmede een pleidooi voor een 'doorstootmacht' die verdere deregulering en ontmanteling van de regeldruk mogelijk maakt.

Kantekening bij digitalisering: wolf in schaapskleren?

Digitalisering wordt door het demissionaire kabinet gepositioneerd als belangrijke versneller voor een hogere kwaliteit van zorg, vernieuwing, het verlagen van kosten en het verminderen van werkdruk. Innovatie via eHealth kán helpen om zorg meer persoonlijk en dichterbij huis of thuis te kunnen blijven verlenen. Deze technologie zorgt dat een zorgverlener op het juiste moment over de juiste informatie beschikt en kan zorgen voor meer tijd voor een patiënt. Voorbeelden hiervan zijn:

de Nederlandse ggz

beeldschermzorg, indicatiestelling via een app en medicijndispensers. Deze beweging ondersteunen ze met de Wet gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz). Hierbij wordt gestreefd naar een grote kwaliteitsslag in de digitale gegevensuitwisseling. In 2022 zet het demissionaire kabinet onder meer in op zorg op afstand met inzet van digitale toepassingen via de aanbieders. De opgave en uitdagingen vragen aanpassingen van alle betrokken partijen in de zorg.

Deze beleidslijn leidt tot spanning: zorgprofessionals ervaren de ICT-component namelijk als bron van ergernis. Voor veel zorgprofessionals is dit zelfs een reden de zorgsector te verlaten. Tussen de 9.000 en 45.000 professionals ervaren minder werkplezier als gevolg van digitale werkstress en – druk. Door de combinatie met toch al groeiende personeelstekorten staat de toekomstige kwaliteit van zorg nog meer onder druk.

Daarom stuurt de Nederlandse ggz op:

- Verhoog werkplezier, focus op vermindering van extern beleid. Garandeer goede zeggenschap voor alle zorgprofessionals;
- Creëer aandacht voor vitaliteit en professionele ontwikkeling: alle zorgprofessionals zijn tot hun pensioen duurzaam inzetbaar;
- Versterk waardering en erkenning, incl. beloning in tijd en/of geld.

Uitgelicht: vechten voor professionele autonomie

Professionals verliezen plezier in hun werk omdat zij massaal worden geconfronteerd met aansturing door externe factoren. Ze moeten (registratie)beleid uitvoeren waar zij het nut niet altijd van inzien, kunnen steeds minder zelf bepalen en kunnen steeds minder hun creativiteit en vakmanschap inzetten. Hun professionele autonomie brokkelt af. Dat veroorzaakt een gebrek aan interne motivatie. Er dient een gedragen visie hierop te ontstaan, van waaruit op alle mogelijke manieren wordt gestuurd. De Nederlandse ggz zet daarop in en maakt hierbij gebruik van diverse adviezen en rapporten.

Er ligt veel focus op productie, verantwoording en kostenbeheersing. Die gaat ten koste van de zo gewenste aandacht en tijd voor opleiding, loopbaanperspectief, intervisie, supervisie en begeleiding van afgestudeerden en stagiaires. Het aanpakken van deze wortel van externe regeldruk (administratieve last en werkdruk), halveert de uitstroom van professionals (aldus de SER), wat door leden wordt bevestigd.

Het gevoel van waardering en autonomie moet worden versterkt. Deze insteek zal in de lobby op dit thema bepalend zijn de komende periode.

Werken in de Zorg

Het is van belang dat zorgprofessionals nu en in de toekomst graag in de sector zorg en welzijn gaan werken en daar ook blijven werken. Dit vraagt om een brede, intensieve en continue aanpak gericht op aantrekkelijk werken in de zorg. Het actieprogramma Werken in de Zorg loopt na 2021 af. Wel loopt de uitvoering van een aantal instrumenten onder dit programma nog door in 2022. Dit geldt voor de reeds ingezette en meerjarige scholingstrajecten middels subsidies in het kader van SectorplanPlus. Gezien de arbeidsmarktopgave en het grote belang van een evenwichtige arbeidsmarkt in de zorg, zal vanaf 2022 een vervolg op het programma worden ingezet. Voor deze vervolgaanpak zijn structureel middelen beschikbaar gesteld, voor 2022 betreft dit € 80 miljoen. De Sociaal Economische Raad (SER) heeft op verzoek van het demissionaire kabinet, een advies uitgebracht over knelpunten en oplossingsrichtingen om het werken in de zorg aantrekkelijker te maken. De SER stelt een brede agenda voor gericht op het vergroten van professionele ruimte, het verbeteren van mogelijkheden voor scholing, ontwikkeling en loopbaan, behoud van medewerkers,

de Nederlandse ggz

meer waardering en zeggenschap van medewerkers en betere borging van technologische en sociale innovatie. De SER pleit voor extra middelen voor betere beloning daar waar een achterstand is met de rest van de markt en voor een andere systematiek om stage- en begeleidingskosten te compenseren. Specifiek ten aanzien van het thema zeggenschap geldt dat veldpartijen (beroepsvereniging, werkgevers en bonden) een gezamenlijk plan hebben opgesteld waarin een vijftal stappen wordt geschetst om zeggenschap te vergroten. Het gaat dan om de kwaliteit van zorg als uitgangspunt voor professionele zeggenschap, het opleiden en ontwikkelen om professionele zeggenschap uit te oefenen, loopbaanpaden met een passend functiehuis, vernieuwing in professionele zeggenschap en monitoring van het beloop van professionele zeggenschap op landelijk niveau. Het plan wordt het komende jaar nader uitgewerkt.

Uitgelicht: politieke inzet de Nederlandse ggz voor professionals

Bovenstaande passages uit de begroting laten weinig nieuw beleid zien van het demissionaire kabinet. Onduidelijk blijft hoe de politiek verder wil met de arbeidsmarkt zolang er geen nieuw kabinet aantreedt. Er worden op dit vlak in elk geval nu geen stappen gezet, terwijl die evident wel nodig zijn.

De inzet van onze branchevereniging op dit thema is uiteengezet op de [politieke themapagina 'zorgprofessionals'](#). Daar treft u een probleem- en oplossingsanalyse, alsmede actualiteiten en brieven. Tevens is er in gemeenschappelijke lobby een lans gebroken voor meer loonruimte voor zorgprofessionals.

Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg

De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) heeft een tweeledig doel: het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening en het beschermen van de patiënt tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsbeoefenaren in de individuele gezondheidszorg. Onderzocht wordt op welke manier de Wet BIG meer toekomstbestendig kan worden met het oog op verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals opkomende technologie, werken over domeinen heen, het steeds meer werken in team- en netwerkverband, meer inzet op collectieve zorg zoals preventie en de vraag om meer flexibiliteit in het kader van een veranderende zorgvraag. Daarbij ziet het demissionaire kabinet krapte op de arbeidsmarkt, wat vraagt om een Wet BIG die de kwaliteitsdoelstellingen in stand houdt en overregulering voorkomt.

Wijziging beroepenstructuur BIG voor psychologische zorg

Vanuit de beroepsverenigingen van de academische beroepen in de psychologische zorg wordt geadviseerd een aantal wijzigingen aan te brengen in de beroepenstructuur zoals deze in de Wet BIG is vastgelegd, omdat dit bij kan dragen aan meer overzicht voor cliënten, naasten en verwijzers. Momenteel wordt gewerkt aan het in kaart brengen van de impact van dit voorstel. Op basis van de resultaten van deze impactanalyse zal bezien worden of en hoe de voorgestelde wijzigingen in de beroepenstructuur in procedure zullen worden gebracht.

Aanwas buitenlandse zorgverleners bevorderen

Om te bevorderen dat buitenlands gediplomeerde zorgverleners sneller een plek vinden op de arbeidsmarkt worden met stakeholders oplossingsrichtingen uitgewerkt. Er wordt in dat kader gewerkt aan het stroomlijnen en versnellen van de BIG-toelatingsprocedure, verbetering van de informatievoorziening, betere begeleiding van buitenlandse zorgprofessionals bij het doorlopen van de assessmentprocedure en verbetering van de arbeidsmarktpositie van deze doelgroep. Hierbij

de Nederlandse ggz

worden ook de aanbevelingen uit het advies «Van asielzoeker tot zorgverlener» van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) betrokken. De oplossingen worden naar verwachting in 2022 geïmplementeerd.

Versterking regionaal arbeidsmarktbeleid

Via de subsidie SectorplanPlus (€ 420 miljoen over de looptijd 2017-2022) stimuleert het demissionaire kabinet (zij-)instroom in de zorg en met ingang van het lopende vierde tijdvak ook behoud van medewerkers. Met de subsidie aan RegioPlus voor de uitvoering van het meerjarige beleidsprogramma ‘Samen Regionaal Sterk’ investeert VWS in een goed werkende, landelijk dekkende regionale arbeidsmarktinfrastructuur (voor € 18 miljoen in 2022). Met een subsidie aan de Stichting Het Potentieel Pakken voor het project ‘Contractuitbreiding in de zorg’ (€ 7,2 miljoen over de projectperiode 2021-2023) investeert het demissionaire kabinet in vergroting van het arbeidsaanbod door contractuitbreiding.

Opleidingen, beroepenstructuur en arbeidsmarkt

Er wordt via ZonMw geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van een onderzoek infrastructuur voor verpleegkundigen en verzorgenden. Hiervoor is € 12 miljoen beschikbaar in de periode van 2019 – 2025. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de functiedifferentiatie van mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen. Hiervoor is € 5 miljoen beschikbaar voor de periode 2019 tot en met juni 2023.

11. Innovatie en Digitalisering

Analyse Financieel Kader

Qua begroting verandert er niet veel rond de financiering van innovatie of informatiebeleid vanuit het demissionaire kabinet.

- Er is *geen* bijdrage opgenomen voor de ondersteuning van zorgaanbieders ten behoeve van de implementatie van de standaard Medicatieoverdracht 2.0.
- Er is €7,5 miljoen beschikbaar voor ‘Veelbelovende Zorg Sneller bij de Patiënt’.
- Daarnaast stelt VWS 5,2 miljoen beschikbaar in het kader van de ‘Juiste Zorg Op de Juiste Plek’.
- De begrootte bedragen voor VIPP GGZ, Informatieberaad en Nictiz veranderen niet.

Uitgelicht: Investeringsagenda voor de Zorg pleit voor ruimte innovatie

Ook op dit thema is de passieve beleidshouding kenmerkend en te wijten aan de demissionaire status van het kabinet. Een gemiste kans, want overheidsingrijpen om innovatie en digitalisering te stimuleren is essentieel.

In april 2021 dienden samenwerkende zorgorganisaties onder de noemer ‘Agenda voor de Zorg’ een gemeenschappelijke brief in met een investeringsagenda bij de informateur. Daarin drie hoofdpunten: inzet op preventie, meer waardering voor zorgprofessionals en meer investeren in digitalisering en innovatie. De Nederlandse ggz was één van de initiators van deze brief. Een half jaar later is er nog geen formatie in zicht, maar zijn de thema’s onverkort van toepassing.

Subsidieregeling ‘Veelbelovende Zorg Sneller bij de Patiënt’

Innovaties voor de patiënt stromen sneller en veilig het basispakket in met de nieuwe subsidieregeling ‘Veelbelovende Zorg Sneller bij de Patiënt’. Ook het verbeteren van inzicht in de (kosten) effectiviteit van veelbelovende, innovatieve interventies is daarbij een doel.

WEGIZ

VWS wil in 2022 de Wet Elektronische Gegevensuitwisseling in de zorg ingevoerd te hebben. De minister kan daarna informatiestromen aanwijzen die verplicht volgens een bepaalde standaard gedigitaliseerd moeten worden, zoals waarschijnlijk medicatieoverdracht 2.0.

Monitor eHealth opschaling

Het RIVM voert in 2022 een monitor uit rond de opschaling van eHealth, zoals ten gevolge van de VIPP GGZ regeling.

Missies VWS nopen tot versnelling digitalisering

De missies die VWS geformuleerd heeft voor het innovatie-topsectorenbeleid heeft betekenis voor het beleid van VWS in de volle breedte. De centrale missie is: In 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30% afgenomen.

Daaronder vallen vier missies die elk bijdragen aan de realisatie van de centrale missie:

- Missie 1: In 2040 is de ziektelast als gevolg van een ongezonde leefstijl en ongezonde leefomgeving met 30% afgenomen;
- Missie 2: In 2030 wordt zorg 50% meer (of vaker) in de eigen leefomgeving (in plaats van in zorginstellingen) georganiseerd, samen met het netwerk rond mensen;
- Missie 3: In 2030 is het aantal mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking dat naar wens en vermogen kan meedoen in de samenleving met 25% toegenomen;
- Missie 4: In 2030 is de kwaliteit van leven van mensen met dementie met 25% toegenomen.

Uitgelicht: uiteenzetting nieuwe zorgconcepten en digitalisering

Ook op het thema innovatie en digitalisering heeft de Nederlandse ggz een uitvoerige analyse van problemen en oplossingen gemaakt, vergezeld van politieke concrete acties en voorzien met voorbeelden uit de praktijk.

Lees bijvoorbeeld de uiteenzetting [‘Nieuwe zorgconcepten en digitalisering’](#) en bekijk de voorbeelden en actualiteiten [op de themapagina](#).